

Aan de leden van de Adviesraad Sociaal Domein

DATUM 13 september 2019
ONS KENMERK 571868
BEHANDELD DOOR Toine Leroi
TELEFOON (035) 629 2954
BIJLAGEN
BETREFT Reactie op het advies van de Adviesraad Sociaal Domein over de
‘Visie en Agenda Jeugd 2019 – 2021’

Geachte dames en heren,

Op dinsdag 20 augustus 2019 hebben wij de ‘Visie en Agenda Jeugd 2019’ (verder: Agenda Jeugd) aan u gegeven en daarbij afgesproken dat de Adviesraad Sociaal Domein (verder: ArSD), vanwege het bestuurlijke proces rondom deze Agenda Jeugd, binnen twee weken een advies zou uitbrengen. Dat advies hebben wij van u per mail ontvangen op 2 september 2019. Wij waarderen de inbreng van de ArSD zeer en danken u voor de bereidheid om zo snel te kunnen reageren.

Hieronder vindt u de vragen en opmerkingen van de ArSD en onze reactie daarop (in cursief).

1. De kern van Agenda Jeugd 2019-2021

De kern van deze agenda is volgens de inleiding ‘de lijst met concrete acties die wij al uitvoeren én nog gaan uitvoeren om zodoende de uitvoering van de jeugdhulp effectiever en efficiënter te laten verlopen’. Effectiever en efficiënter lijken automatisch te leiden tot best mogelijke zorg binnen de begroting. Waar is dit op gebaseerd? Goedkoop is toch heel vaak duurkoop! Zou de kern niet moeten zijn: zo goed mogelijke zorg voor jongeren en ouders, gezinsleden (kortom de inwoner)?

Reactie:

Ons uitgangspunt is inderdaad dat de inwoner; de jeugdige en zijn ouders of verzorgers, een ‘zo goed mogelijke’ zorg krijgt. In een deel van de gevallen bestaat er – binnen dit uitgangspunt - de mogelijkheid om de kosten van deze zorg te beperken en nog steeds goede zorg te verlenen. Dat kan bijvoorbeeld door kritisch te kijken waar een verwijzing op is gebaseerd, zoals in het geval van huisartsen en het project Praktijkondersteuner (POH’er) bij de huisartsen. Mogelijk blijkt door een gesprek met de POH’er dat er alternatieven zijn voor op het oog benodigde zwaardere zorg. In een aantal gevallen zal de POH’er zelf gesprekken met de jongere voeren waardoor een verwijzing niet nodig zal zijn. Dat verstaan wij bijvoorbeeld onder effectiever en efficiënter. Een jeugdige is ook niet altijd gebaat bij de meest dure of zware zorg, omdat hij of zij daarmee wellicht onvoldoende in zijn eigen kracht komt te staan. In sommige gevallen is de keuze voor een bepaalde vorm van zorg beperkt en zullen wij niet hoeven te zoeken naar goedkopere alternatieven. Effectiever en efficiënter is voor ons bovendien meer dan het zoeken naar goedkopere zorg. Ook een betere samenwerking in de jeugdhulp keten valt daaronder. Of het gebruik maken van data (zie ook de sturing op data in hoofdstuk 6 van de Agenda Jeugd). Veel elementen in onze

Agenda Jeugd leiden volgens ons tot een effectievere en efficiëntere uitvoering van de jeugdhulp en dat heeft vaak tot gevolg dat de zorg ook goedkoper wordt. En een efficiëntere uitvoering kan daarnaast ook leiden tot minder regeldruk voor inwoners en professionals. Dit is ook een van de constateringen van de Rekenkamer, dat er binnen Hilversum nog wel sprake is van regeldruk. Kortom, wij delen met u dat de kern van onze jeugdhulp is een zo goed mogelijke zorg voor de inwoner. Dat gaan wij bereiken door te werken aan het efficiënter en effectiever verlenen van die hulp; waar besparingen een logisch en gewenst gevolg van kunnen zijn.

2. Ook Hilversum wordt geconfronteerd met (grote) tekorten op de jeugdhulp. Dit maakt dat wij de komende jaren maar beperkt kunnen investeren in de ontwikkeling van de lokale agenda jeugdhulp. Ondanks het feit dat Hilversum beter scoort dan het landelijk gemiddelde zijn ook in Hilversum en de regio te lange wachttijden, verkeerde verwijzing en te weinig plaatsingsmogelijkheden voor de jongeren bij 1. de jeugd-ggz en de gesloten jeugdhulp; 2. de zorg voor jeugd met een lichtelijk verstandelijke beperking (jeugd-lvb); en 3. ggz in het kader van het jeugdstrafrecht (forensische zorg), jeugdbescherming en -reclassering. Over alle drie bovenstaande gebieden zijn grote zorgen. Bijvoorbeeld, hoe wordt omgegaan met het dilemma tussen wat nodig is volgens de inwoner en wat mogelijk is volgens het budget? Geeft deze agenda een oplossing voor dit dilemma? We missen de integrale benadering binnen het Sociaal Domein.

Reactie:

Ouders die bij het Sociaal Plein aankloppen voor hulp, worden doorgaans snel geholpen. Er zijn enkele zorgaanbieders, met name binnen de GGZ, die wachttijden kennen. De jeugdconsulenten weten welke aanbieders wachtlijsten hebben en welke niet. Daardoor kunnen zij in overleg met ouders op zoek naar alternatieven waardoor hun kind niet (te) lang op zorg hoeft te wachten. Dit inzicht heeft een huisarts niet waardoor een huisarts in sommige gevallen verwijst naar aanbieders met een wachtlijst. Wij herkennen de opmerking over een verkeerde verwijzing niet. Jeugdconsulenten doen zorgvuldig onderzoek voordat zij ondersteuning inzetten. Ze gaan op huisbezoek, in gesprek met ouders en hun kind, eventueel met school en het netwerk. Hierdoor ontstaat er een goed beeld van de situatie en welke ondersteuning nodig is. Als blijkt dat er in het gezin sprake is van meerdere problemen, bijvoorbeeld op het gebied van schulden of inkomen, dan vraagt de jeugdconsulent toestemming aan de inwoner om een regisseur in te schakelen. Deze kijkt nog meer integraal naar het gezin en zorgt ervoor dat er op andere domeinen dan alleen jeugd ondersteuning wordt ingezet.

Er is helaas landelijk een tekort aan intramurale plekken voor kinderen. Dit is echter ook veroorzaakt door de heersende opvatting dat uithuisplaatsingen zoveel mogelijk beperkt moeten worden en daardoor het aanbod al wordt afgebouwd. Met betrekking tot de jeugd-ggz zijn er bij aanbieders wachtlijsten maar doordat er veel aanbieders zijn gecontracteerd lukt het doorgaans wel een kind van de juiste ondersteuning te voorzien.

De jeugdconsulenten zetten de zorg in die ze nodig achten, kosten noch budget spelen hierin een bepalende rol. Wij doen wat nodig is.

3. Hoe interessant het betoog van Dannenberg ook was, hij gaat voorbij aan de groep mensen die beperkte mogelijkheden (soms tijdelijk) hebben om in hun “eigen” kracht te staan. Voor hen is het vaak onmogelijk een gerichte vraag te stellen. Terwijl zij juist van ons als gemeenschap de meeste hulp nodig hebben (noblesse oblige).

Reactie:

Het betoog van Dannenberg is voor ons een nuttig en interessant betoog met elementen die ons aanspreken en van waarde zijn voor de jeugdhulp in Hilversum. Het is niet per se een uitputtend en leidend overzicht van alle groepen inwoners en hun mogelijkheden. Het betoog van Dannenberg is voor ons een aanvulling op bijvoorbeeld de Kadernota Sociaal Domein en regionale en landelijke uitgangspunten en waarden. Wij hebben het betoog van Dannenberg dan ook uitgebreid met een zesde uitgangspunt: ‘Meer aandacht voor herstel van zelfredzaamheid. Niet iedereen die ondersteuning nodig

heeft, blijft een leven lang op die ondersteuning aangewezen. Er is meer aandacht nodig voor wat mensen kunnen leren en verbeteren, zodat zij weer regie nemen op eigen leven. Dit betekent dat aandacht nodig is voor 'terugbrengen in het gewone leven, normaliseren en er bij komen'. Alle uitgangspunten en waarden die wij belangrijk vinden hebben bij ons geleid tot onze visie op de jeugdhulp in Hilversum, zoals u deze op pagina 8 en 9 van de Agenda Jeugd kunt zien. In die visie geven wij aan te investeren in vroegsignalering en preventie. In dat veld hopen wij de mensen te kunnen bereiken die hun hulpvraag nog niet helder hebben. Wij gaan er verder van uit dat onze consultants van het Sociaal Plein en onze ketenpartners in de jeugdhulp zoals de professionals bij Jeugd en Gezin of jongerenwerkers, juist bij uitstek in staat zijn om mensen te helpen met het formuleren van een gerichte hulpvraag als zij hiertoe zelf (tijdelijk) niet meer in staat zijn en hen te verwijzen naar de juiste hulpverlener.

4. Het is goed te lezen dat het regionaal transformatieplan voor de jeugd extra subsidie van het rijk genereert. Een van de actielijnen is het investeren in vakmanschap van de jeugdhulpprofessional. Een jeugdprofessional zou echter al goed opgeleid moeten zijn. Maar aandacht voor (het faciliteren van) samenwerking, contact met hogescholen, universiteiten en/of beroepsvereniging kan de professional wel ondersteunen.

Reactie:

Wij zijn ervan overtuigd dat onze jeugdconsultanten van het Sociaal Plein en de ketenpartners in de jeugdhulp in Hilversum goed zijn opgeleid. De uitvoerend hulpverleners in de jeugdhulp moeten ook in het bezit zijn van een SKJ registratie; een bewijs dat door opleiding een voldoende kwaliteit aan jeugdhulp kan worden geboden. Binnen het team Jeugd en Regie van het Sociaal Plein werken alleen jeugdconsultanten met een SKJ registratie. Een goede opleiding is een basisvereiste maar daarnaast kent het vakgebied Jeugd vele uitdagingen in de praktijk. In het vakgebied hebben professionals te maken met steeds nieuwe situaties en dilemma's. Dit vereist een continue leren, het toepassen van reflectie en intervisie om beelden en inzichten te toetsen en het aanleren van specifieke vaardigheden zoals het (leren) herkennen van signalen van bijvoorbeeld huiselijk geweld en kindermishandeling. Dat vergt een blijvende investering in vakmanschap. Die blijvende investering in vakmanschap is bovendien een vereiste voor de registratie in het SKJ; 'Met (deze) beroepsregistratie laat je aan jeugdigen, ouders en opdrachtgevers zien dat je ervaring, kennis en vaardigheden hebt om goede hulp te bieden in complexe situaties. Ook laat je hiermee zien dat je continu werkt aan je vakbekwaamheid en investeert in de kwaliteit van je vak¹'. Het streven naar een nog betere samenwerking van professionals vindt u op diverse plaatsen terug in de Agenda Jeugd. Wij staan daarbij open voor samenwerking met hogescholen en universiteiten. Een voorbeeld daarvan is dat wij regionaal bij de aanvraag van een subsidie voor een kenniscentrum Jeugd al contacten hebben gelegd met een hogeschool/universiteit om ons te helpen met het opzetten daarvan mocht deze subsidie worden toegekend.

5. POH Nieuw project 2 P(raktijk) O(ndersteuner jeugd bij de) H(uisartsen). Ouders ervaren dat de huisarts de snelste weg is om aan hulp te komen. Waarom is dat de snelste weg? Is de weg via Sociaal Plein langer, omdat de intake uitgebreider is? Sociaal Plein zou door onderzoek beter inzicht moeten hebben in welke hulp(aanbieder) nodig is.

Reactie:

De huisarts is voor veel mensen een bekend gezicht, dichtbij huis, een informeel contact en daarmee een gemakkelijke toegang om hulp te vragen. Een bezoek aan het Sociaal Plein, dat in het centrum van Hilversum is gesitueerd en waar mensen de consultants vaak (nog) niet kennen is (gevoelsmatig) een grotere stap. De consultants bij het Sociaal Plein hebben in onze optiek voldoende inzicht in de zorg die nodig is en die beschikbaar is. Dat blijkt ook wel uit het onderzoek van de Rekenkamer waarbij de toegang en de professionaliteit van de jeugdconsultanten een 8.8 kreeg. Wij zien nu geen aanleiding om onderzoek te doen naar de vraag welke zorgaanbieder nodig is bij welk probleem of om ons systeem van toegang te veranderen.

¹ <https://skjeugd.nl/veelgestelde-vragen/waarom-moet-mij-registreren-kwaliteitsregister-jeugd/>

6. Vraag om hulp via de wijkteams zou ook mogelijk moeten zijn. Waarom doen mensen dat niet? Omdat ze geen vertrouwen hebben in deskundigheid van de mensen in de wijkteams?

Reactie:

In Hilversum werken wij niet met wijkteams maar met de toegang tot jeugdhulp via het Sociaal Plein. De toegang van het Sociaal Plein en de professionaliteit van de consultants hebben – zoals hierboven al aangegeven - een hoog (waardering)cijfer gekregen in het onderzoek van de Rekenkamer, een 8.8. Ook op andere plaatsen kan vrij toegankelijke of geïndiceerde zorg worden verkregen zoals via huisartsen en Jeugd en Gezin. Wij menen dat hierdoor een systeem bestaat waarbij zo min mogelijk drempels worden opgeworpen om om hulp te vragen, ook juist in situaties waarbij het vertrouwen in de hulpverlening, door welke omstandigheid dan ook, wat minder is.

7. Er komen 2 fte's POH in Hilversum. Hoe gaan we bijhouden dat de investering van 80.000 euro alleen in Hilversum een besparing van 350.000 euro geeft? Hoe worden de POH verdeeld over de huisartsen (er zijn 49 huisartsen in Hilversum in 28 huisartspraktijken). Ons is bekend dat dit systeem in andere dorpen/steden goed werkt. De POH heeft ook snel door of zwaardere hulp nodig is en kan gericht doorverwijzen. Wanneer 2 fte's POH de huisartsen voldoende kunnen ondersteunen ziet de ArSD dit als een goede ontwikkeling.

Reactie:

Dit betreft een pilot. Wij gaan in samenspraak met de huisartsen bekijken wat de beste locatie is om deze pilot uit te voeren. Wij zijn van plan om de POH'ers over meerdere huisartsenpraktijken te verdelen door de week; dus bijvoorbeeld per huisartsenpraktijk één of twee dagen per week één POH'er. Hierbij kijken wij naar een evenwichtige verdeling over de wijken zodat wij voldoende verschillende ervaringen kunnen ophalen. Via een kort onderzoek naar verwijzing door huisartsen zien wij dat in een deel van de Hilversumse wijken veel meer wordt doorverwezen naar (zwaardere) jeugdhulp dan in andere wijken. Een plaatsing van een POH'er in juist die wijken kan ons ook veel informatie opleveren over het nut van een POH'er bij huisartsen. Wij gaan bezien hoe wij kunnen meten wat het financiële effect is van de POH'er bij huisartsen maar dit is natuurlijk een schatting. Het niet doorverwijzen naar jeugdhulp of een andere besparing in het preventieve veld zijn altijd moeilijk in geld uit te drukken. Wel menen wij de besparing van € 350.000 te gaan zien in het totaal van onze uitgaven.

8. Nieuw project 4 Pilot Jeugd en Veiligheid: Hierover heeft de ArSD al eerder in een advies positief geadviseerd. Het mes snijdt nuttig aan twee kanten zoals uit uitleg blijkt. Wat de straatcultuur betreft: Wanneer je uit gaat van eigen kracht dan zouden deze jongeren de straatcultuur niet achter zich moeten laten maar juist leren op een andere manier in te zetten (aansluiten bij eigen kracht jongeren).

Reactie:

Wij zijn verheugd dat u dit project ook als positief beschouwd en dat nog eens benadrukt. In onze optiek zijn lang niet alle elementen uit de straatcultuur als goed of gezond te beschouwen dus deze elementen mogen de jongeren wat ons betreft 'achter zich laten'. Denkt u hierbij aan criminaliteit, het dreigen met geweld of het verheerlijken van geweld en aan vrouwonvriendelijk gedrag'. Andere elementen uit de straatcultuur zoals een bepaalde stoerheid of muzikale voorkeuren kunnen wellicht worden ingezet om als aantrekkelijk rolmodel te fungeren voor andere jongeren en te zorgen dat zij een positieve omslag in hun leven kunnen maken.

9. Nieuw project 5: Extra opvoedcoaches Jeugd en Gezin in Hilversum. Er zijn opvoedcoaches bij Jeugd en Gezin, maar deze extra uren gaan dus specifiek ingezet worden in Hilversum. Waar worden die coaches geplaatst? Op Sociaal Plein of dichtbij huis in de wijk of komen zij aan huis?

Reactie:

De extra opvoedcoaches worden inderdaad specifiek ingezet voor Hilversum. De extra opvoedcoaches gaan werken op de 3 vestigingen van Jeugd en Gezin; deze bevinden zich verspreid over de gemeente. In beginsel wordt de hulp verleend op die vestigingen en vragen wij de mensen daarheen te komen. Eventuele ambulante hulp die daarna wordt ingezet komt uiteraard wel 'aan huis'.

10. De ArSD adviseert om aan de inwoners duidelijk te maken wat de relatie is tussen 'Jeugd en Gezin' en Veilig Thuis. Het verschil is veel mensen niet duidelijk en onbekend maakt onbemind. Het lijkt ook nuttig dat Jeugd en Gezinsmedewerkers niet alleen op kantoor zitten, maar zichtbaar zijn door bijvoorbeeld actief de school in te gaan.

Reactie:

Wij hebben geen signalen ontvangen die er op wijzen dat mensen geen verschil zien tussen Veilig Thuis en Jeugd en Gezin. De websites van beide organisaties laten in een oogopslag goed zien waar deze organisaties van zijn. Ook zullen onze jeugdconsulenten dit verschil goed kunnen uitleggen. De situaties waarin hulp vanuit Veilig Thuis en hulp van Jeugd en Gezin ter sprake komt zijn dusdanig verschillend dat wij niet inzien dat dit tot verwarring gaat leiden. Wij bezien overigens de komende tijd wel of de huisvesting van Jeugd en Gezin een voldoende zichtbaarheid en inlooptmogelijkheid biedt. Eén (beperkte) deel van de afspraken die Jeugd en Gezin maakt vindt plaats op school. Dus naast dat inwoners kunnen binnenlopen bij Jeugd en Gezin en een afspraak kunnen maken of een vraag telefonisch of per mail kunnen stellen, is Jeugd en Gezin ook zichtbaar op school. Wij verwijzen u hierbij ook naar de website van Jeugd en Gezin, waar meer te vinden is over de contactmogelijkheden.

11. Zo thuis mogelijk opgroeien. Hierbij kan in het kader van preventie, efficiëntie en effectiviteit gekeken worden naar (tijdelijke) opvang en begeleiding voor het hele gezin zodat ze zelfstandig en als gezin verder kunnen.

Reactie:

Wanneer wij zorg verlenen doen wij dat zoveel als mogelijk vanuit de zorg die het gezin nodig heeft. Immers, problemen van een jeugdige kunnen samenhangen met problemen van een ouder of gezinslid zoals psychische problemen, schulden/geen werk of andere zaken die spanningen veroorzaken. Wij werken vanuit het uitgangspunt: één gezin, één plan, één regisseur. Dat betekent dat ons streven is om het gezin zodanig te begeleiden dat het gezin als gezin verder kan. Tenzij er aanwijzingen zijn dat het beter is om een tijdelijk elders verblijf te regelen voor de jeugdige, dat kan juist van belang zijn om later weer door te kunnen als gezin. Wij zien niet direct iets in tijdelijke opvang voor het hele gezin elders. Dan neem je de problemen mee terwijl ambulante hulpverlening dat juist wil en kan voorkomen.

Mocht u hierbij verwijzen naar een product dat de laatste tijd veel aandacht heeft gekregen in de media; de gezinsopname, dan kunnen wij u melden dat dit op zich geen nieuw product is en ook minder succesvol is dan het in de media lijkt. Onze ervaringen zijn inderdaad dat ambulante begeleiding thuis beter helpt en dat kan vele uren per week worden ingezet.

12. Hoofdstuk 6. Toekomstige ontwikkelingen. In dit hoofdstuk worden actielijnen aangeven voor de toekomst gebaseerd op resultaten uit het verleden. Met alle hierboven aangegeven opmerkingen en adviezen zal de uitvoering van dit hoofdstuk de pijler zijn waarop de agenda Jeugd succesvol kan worden uitgevoerd en de raad goed kan worden geïnformeerd over voortgang en resultaat.

Reactie:

Wij zijn het met u eens dat de ontwikkelingen in dit hoofdstuk een belangrijke bijdrage gaan vormen aan het succes van de Agenda Jeugd en vooral de verbeterde sturing en de drie jaarlijkse agenda dragen bij aan een goed geïnformeerde Adviesraad.

Vertrouwend u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd,

Hoogachtend,

Burgemeester en wethouders van Hilversum,
de gemeentesecretaris,

de burgemeester,

D. Emmer

P.I. Broertjes